

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Kocelova 15, Bratislava

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 1982

Prerokované na schôdzi ústavnej rady a členskej schôdze
ZO ROKU dňa 20.12.1982

Spracované podľa Smerníc Predsedníctva SAV č. 5/1982

Ú V O D

Hlavným článkom činnosti Ústavu experimentálnej psychológie SAV v uplynulom roku bolo rozvinutie intenzívnej výskumno-experimentálnej práce v rámci tém hlavnej úlohy ŠPZV. Podľa harmonogramu uskutočnili sa ďalšie fázy terénnych výskumov v rámci dlhodobých projektov. Ústav zorganizoval 3. stretnutie riešiteľov tejto úlohy, ktoré malo charakter trojdňovej pracovnej konferencie. Pokračovalo sa v riešení ideovoteoretických otázok poznávacích procesov a osobnosti. Tradičné edičné výsledky rozširujú aj výstupy do praxe v podobe záverečnej správy a ďalších iniciatívnych expertíz.

I. Výsledky plnenia plánu výskumných úloh

1. Prehľad najdôležitejších výsledkov

V rámci ústavu koordinovanej hlavnej úlohy ŠPZV č. VII-5-7 "Kognitívne funkcie osobnosti ako regulátory činnosti" sa riešia 3 čiastkové úlohy, kde zodpovednými riešiteľmi sú pracovníci ústavu. Z celkového počtu 12 tém sa v ústave rieši osem.

V téme o sémantickej pamäti /vedúci I. Šípoš/ sa v experimentálnom výskume analyzovala sémantika frazeologizmov; zistilo sa široké synonymické spektrum, vzťah veku a typu jazyka vo vývine syntakticko-sémantických štruktúr reči. Výsledky naznačujú potrebu tvorby taxonómie a iných kvantifikovaných prezentčných predlôh.

V rámci témy regulačné pôsobenie kognitívnych funkcií na aktivačnú úroveň a proces adaptácie /vedúci A. Uherík/ sa ukázalo, že osoby neschopné vnímať zmeny aktivácie sú nespôsobilé využiť biofeedback prostredníctvom ERK a tepovej frekvencie. Získané výsledky z viacerých experimentov naznačili účinnosť regulácie emočných stavov kognitívnymi procesmi.

V téme o vplyve circadianneho rytmu na smenovú prácu operátorov /vedúci J. Daniel/ sa experimentálne zistilo, ktoré typy pracovníkov sú vhodné pre smenovú prácu. Možno ich diagnostikovať už výpovednými metodikami /extroverti, flexibilita

spánkových návykov, večerní pracovníci/. Ako nevhodné typy sa ukázali pracovníci so zvýšeným výskytom neurotických príznakov a extrémnymi výkyvmi aktívnej krivky. Sociálno-psychologický výskum ukázal, že adaptácia na smenovú prácu sa zvyšuje so stúpajúcim vekom pracovníka v období jeho optimálnej výkonnosti, dĺžkou pôsobenia na pracovisku a s celkovou spokojnosťou a pracovnými podmienkami. Na druhej strane adaptácia nezávisí od výšky mzdy a je v zápornom vzťahu k úrovni vzdelania.

V téme o mentálnom zobrazení / vedúci M. Strážnec/ sa spracovali základné teoretické otázky a experimentálne sa zisťoval vplyv dlhodobej pamäti na konštrukciu mentálneho zobrazení v tzv. sématicky bohatých oblastiach. Väčšia hĺbka spracovania informácie zlepšuje pamäťový výkon, ktorý ovplyvňuje riešenie problémových úloh.

V téme o sebahodnotení kognitívnych procesov /vedúci I. Ruisel/ sa zistilo, že informácie, ktoré sú súčasťou generalizovaného sebaobrazu, sú posilňované a stabilnejšie ukladané v pamäťovom sklade. Na základe analýzy literárnych údajov a vlastných výskumných výsledkov bol skoncipovaný konštrukt pamäťový sebaobraz. Psychometrické vyjadrenie pamäťového sebaobrazu sa uskutočnilo prostredníctvom škály aktuálnej pamäti ŠAP - 2. So škálou sa uskutočnil rad reliabilizačných a validizačných štúdií.

V téme o kognitívnych štýloch / vedúci J. Müllner/ sa u pubescentných žiakov zistil lepší výkon v matematických úlohách u nízko úzkostlivých-impulzívnych-efektívnych jednotlivcov ako u ich protipólov. Závažný metodický dosah má zistenie o vplyve kognitívneho štýlu /dimenzia efektívnosti/ na dosahované výsledky α intelligenčných meraniach.

V téme skúmajúcej vplyv styku na poznávacie procesy /vedúca O. Halmiová/ sa experimentovalo s rôznou úrovňou spolupráce ako regulátora budúcich výkonov. Zistilo sa, že účinnosť styku závisí od druhu a zložitosti skúmaných výkonov, pričom sa prejavuje najmä v optimalizovaní stratégie. V úlohách mechanického

zapomätávania sa účinnosť styku neprejavila ; nezávisle na dĺžkach styk zvyšoval subjektívnu istotu pri chybných odpovediach.

Okrem toho sa ústev podieľal istými kapacitami na riešení čiastkových úloh a tém v rámci iných hlavných úloh ŠPŠV.

V rámci témy "Materialistická dialektika a metodológia psychológie" /č. VIII-3-7/04 , zodp. O. Kalmiová/ sa vypracovali štyri ďalšie štúdie, zamerané na súčinnosť regulačných systémov v človeku /G. Harkovič/, biopsychosociálne aspekty vývinu /O. Árochová/, systémový prístup k poznávacím procesom / M. Strišenec, Z. Ruiselová/, gnoseologické aspekty psychológie /I. Feith/.

K téme "Kritika kognitivistických teórií v západnej psychológii" /č. VIII-6-6/01 zodp. A. Potašová/ sa vypracovalo 5 analyticko-kritických príspevkov: Kritika niektorých teórií predstáv /A. Harkuš/, Nomotetický prístup v kognitívnej psychológii / I. Šipoš, V. Rosová/, Kognitívna psychológia - prínosy a obmedzenia /A. Potašová/, Klady a zápory informačnej psychológie /Z. Ruiselová, I. Ruisel/, Človek a pretváranie skutočnosti /D. Kováč/.

V čiastkovej úlohe "Laterálno-integračné aspekty poznávacia procesov" /č. VII-5-6/11, vedúci D. Kováč/ sa uskutočnila druhá fáza terénneho výskumu so 4,7,10 roč. deťmi pomocou 12 metódik, z ktorých dve sú nové. Predbežné vyhodnotenie údejev z prvej fázy výskumu so 453 deťmi prinieslo výsledky, predovšetkým metódického charakteru. Pripravila sa prehľadová štúdia o vývine lateralizácie a popísal vzťah medzi vývinom ručnosti a pravo-ľavým rozlíšením.

V rámci skúmania prostriedkov reprezentácie u človeka - téma čiastk. úlohy č. VII-8-1/04 tvariacej súčasť celkového programu č. 606 "Informačno-riadiace systémy robotiky"/ sa teoreticky spracovali najnovšie poznatky o mentálnom zobrazení a vo výskume a frezeologizácii sa zistilo, že pre experimenty s figuratívnymi výrazmi je potrebný taxonomizovaný materiál /M. Strišenec, I. Šipoš/.

V súvislosti s riešením tohoročných úloh, ale tiež v rámci prípravy budúcich experimentov pripravili sa viaceré prístrojové metodiky. Na počítač APPLE boli pripojené zariadenia merajúce odpočívacie časy a na projekciu frazeologizmov, ďalej pneumotachometer, kardiotechnometer, a metodika biofeedbacku /včítane vypracovania príslušných programov - J. Ross/. Okrem toho bol skonštruovaný prenosný pedálny tapping, indikátor potivosti, a ďalšie metodiky / V. Velter/.

Pre potreby viacerých výskumných tém sa pokračovalo v metematickom modelovaní /circadiálne cykly, kompenzačné mechanizmy, rozloženie laterálnej preferencie, krivky mentálneho vývinu, učenia a sebúdenia - V. Velter/.

2. Kontrola plnenia plánovaných etáp riešenia čiastkových úloh, uskutočnená na schôdzach oddelení, na 3. stretnutí riešiteľov hlavn. úlohy ŠP V č. VII-5-7 v dňoch 7. - 9.12.1982 a na ústvej rađe ukázala, že vo väčšine tém sa rozvinula intenzívna výskumná činnosť a že sa v nich uplatňujú systemovo-interfunkčné prístupy. V niektorých témach sa málo zhodňujú hlavné zámery úlohy, neoddržiava harmonogram práce. Takmer vo všetkých riešenných témach sa ukazuje potreba viac orientovať ich výsledky na výstupy do praxe.

III. Realizácia výsledkov výskumu a spolupráca so spoločenskou praxou

a. Výsledky výskumu realizované v r. 1982 v zmysle hospodárskej zmluvy v n.p. Slovnaft boli spracované do etapovej správy:

J. Daniel a kol.: "Výskum zmien vo výkonnosti pracovníkov v nepretržitých prevádzkach /70 s./ a odovzdané vyššie uvedenému podniku. Služie na zefektívnenie organizácie smenovej práce.

V n.p. Psychodiagnostické a didaktické testy vyšli škály na meranie psychotizmu, extra-introverzie a neurátizmu /autori I. Ruisel, J. Müllner/ a boli tu odovzdané do tlače škály na meranie úzkosti a úzkostlivosti u detí / I. Ruisel, J. Müllner, G. Ferkaš/. Tieto metodiky znamenajú prínos pre rutinnú psychologickú prax / psychodiagnostika, poradenská činnosť/.

Metodiky na meranie pamätového výkonu sa využili pri longitudinálnom výskume detí a mládeže a pri zisťovaní školakej záťaže / O. Árochová v rámci spolupráce s Výskumným ústavom preventívneho lekárstva/.

Vypracovali sa psychologické kritéria pre posudzovanie hračiek a uskutočnila sa psychologická expertíza hračiek vyrábaných v ČSSR / O. Árochová v rámci spolupráce s Čal. ústavom pre atestáciu prístrojov a zariadení, Piešťany/.

Pre potreby vyšších straníckych orgánov / ÚV KSČ, ÚV KSS, MV KSS/ sa pripravili materiály o psychológii lektorskej práce, agitácie a propagandy / I. Šípoš, O. Halmiová/.

Predbežné poznatky o stabilite psychofyziologických ukazovateľov v podmienkach fyzickej záťaže boli postúpené viscerym športovým oddielom / V. Bíro/.

Boli vypracované normy pre tri psychodiagnostické metódy publikované v n.p. Psychodiagnostické a didaktické testy /G. Ferkaš/.

Poznatky o lateralite u detí boli odovzdané psychologom z poradní v rámci troch seminárov a o skupinovej práci s učňami boli prednesené na dvoch kurzoch / K. Jeriaková/.

V Ústave železničného zdravotníctva sa využívajú poznatky o pamäti, záťaži ako i metodiky na meranie osobnosti /R. Kostolenský/.

Pre potreby Ústavu pre ďalšie vzdelávanie stredných zdravotníckych pracovníkov sa adaptovalo 5 metód na meranie kognitívneho štýlu a pripravila škála ošetrovateľského stresu /J. Müllner/.

Poznatky o škálach pamäti boli poskytnuté Psychiatrickému odd. OÚNZ Nitra / I. Ruisel/.

Priebežne sa oboznamovala odborná verejnosť /konferencie, pedagogická činnosť na FFUK / a poznatkami o myslení operátora a nárokoch na programátora / M. Strišenec/.

Texonómia vybraných slovenských frezeologizmov bola daná k dispozícii jazykovedcom /SAV, FFUK/ a Psychiatrickej klinike LFUK / I. Šipoš/.

Poznetky o vlastnostiach regulačných funkcií u psychosomatických ochorení boli odevzdané Výskumnému ústavu ľudskej bioklimatológie, Psychiatrickej klinike LF a Liečební Helios, Štrbské Pleso / A. Uherík/.

Severoslovenským celolôžkám a papierňam v Ružomberku sa poskytli konzultácie o programovaní systému APPLE /J. Ross/.

Pre potreby Výskumného ústavu inžinierskych stavieb sa pripravili algoritmy na štatistické spracovanie zložitého multivariálneho výskumu /M. Štukovská/.

c/ Výsledky spolupráce v rámci dohôd ústavu /mimo dohôd SAV/

Ústav má uzavretú dohodu s Inštitútom pre výchovu vedúcich pracovníkov Slováckeho /do r. 1985/, ktorej náplňou sú konzultácie, oponentúry, aplikovanie výsledkov do praxe, riešenie niektorých teoretických problémov a pedagogická činnosť. Uvedené body sa v r. 1982 priebežne plnili, išlo najmä o prednášky a konzultácie, projekty pre školenie riaditeľov o nových metódach výučby / I. Šipoš, J. Daniel/.

d/ Expertízy a konzultácie

V súlade s Ákčným plánom ÚEPS SAV sa pripravili dve iniciatívne expertízy, zovšeobecňujúce niektoré výsledky z predchádzajúceho obdobia, so špeciálnym zreteľom na tieto oblasti praxe:

da/ Zohľadňovanie psychologických osobitostí pracovníkov vyššieho veku / R. Kostolenský/

db/ Psychologické prístupy k výberu tvorivých pracovníkov vo vede
/ L. Arbet/

Na požiadanie vyšších politických orgánov bolo vypracované stanovisko k osobnostnému profilu literárne spracovaných postáv z v Novom slove mladých / vo v zrahu k utváreniu osobnosti mladého človeka - D. Kováč/.

Okrem toho pracovníci ústavu poskytovali príspežne konzultácie / resp. iné formy spolupráce/ týmto orgánom a inštitúciám: Ústav pre výskum verejnej mienky / L. Arbet, D. Kováč/, Výskumný ústav preventívneho lekárstva / O. Árochová, V. Valter/, Čs. výsk. ústav práce / J. Daniel/, Inštitút Slovcénie/ J. Daniel, I. Šipeš/, G. F. Farkaš/, Ústav pre rozvoj vysokých škôl /G. Farkaš/, Ústav filozofie a sociológie SAV, Ústav exper. pedag. SAV /D. Kováč/, Psychodiagnostické a didaktické testy n.p. / J. Müllner, D. Kováč/, Novinárskeý ústav / J. Plichtová/, MO SZŽ / V. Rosšvá/, Telovýchovná škola ŤSTAV / F. Šebej/, ZŠ pre nepočujúciach /A. Uherík/.

e/ Vyššie uvedená realizácia výsledkov znamená len čiastkové prispénie k efektívňoveniu subjektívneho činiteľa-človeka v rôznych oblastiach jeho činnosti. Efektívnejšia aplikácia totiž predpokladá sieť aplikovaných psychologických pracovísk a odberno - praktické činnosti psychologov v rôznych oblastiach praxe, čo všetko je zatiaľ v našich podmienkach nedostatočne rozvinuté.

IV. Prognostické a koncepčné podklady pre dlhodobý výhľad

1. Návrh spolupráce psychologov socialistického spoločenstva v edično - publikačnej oblasti / D. Kováč - III. porada predstaviteľov vedecko-výskumných pracovísk socialistických krajín, Praha, 4.-5.6.1982/.
2. K otázke využiteľnosti psychologického výskumu v SAV v 7. päťročnici / D. Kováč - podklad pre správu P SAV, február, 1982/
3. Pokroky v teórii a metodológii psychologických vied,

dôsledky pre čs. psychológiu a jej postavenie vo svetovom meradle / D. Kováč - podklad pre VK SAV, marec 1982/.

V. Rozbor a vyhodnotenie vedeckých stykov so zahraničím

1. Spolupráca s krajinami socialistického spoločenstva

a/ V rámci RVHP sa spolupracovalo na programe Ergonómia - úloha č. X.3.1. Tu sa zhrnuli teoretické otázky mentálneho zobrazenia a metodicky sa pripravil terénny výskum operátora. Ďalej sa v experimentálnom a v sociálno-psychologickom výskume zistili sociálne psychologické parametre výkonnosti pracovníkov v smenových prevádzkach

b/ -

c/,d/ V rámci dvojstrannej spolupráce pokračovalo v rámci témy č. 5.3.1 spoločné riešenie úlohy s partnerským ústavom v NĽR.

Podrobnejšie spracovanie údajov porovnávacieho výskumu ukázalo, že druhy asociácií na podnetové slová u detí sú závislé od polohy slova v sémantickom poli, vytváranom osou paradigmatických a syntagmatických spojov. V pamäťovo - reprodukčných výkonoch detí sa navyše prejavilo regulačné pôsobenie emočného náboja pojmov. Odovzdala sa do tlače porovnávacie štúdie o vývine sémantických štruktúr u detí. Dohodol sa ďalší spoločný výskum kognitívnych štýlov s použitím metodík vyvinutých v ÚEP SAV.

Téma č. 5-3-5 sa neriešila pre zaneprázdnenosť maďarského partnera.

S NĽR sa spolupracovalo na téme č. 5.8., kde sa spoločne riešila otázka kognitívneho štýlu vo vzťahu k profesionálnej činnosti /realizoval sa terénny výskum/.

Spolupráca s partnerským ústavom v NĽR sa pre reorganizáciu pracoviska bude uskutočňovať prostredníctvom univerzitných pracovísk. T.r. boli upresnené témy spolupráce / sebaobraz, tvorivosť/ a pripravená príslušná dohoda / témy č. 16.2; 16.3/.

Pokračuje sa v neformálnej spolupráci s Psychol. ústavom AV, ZSSR /vypracoval sa výskumný projekt o sociálnom styku v kontexte poznávacích procesov a získali sa tri metodiky pre oddelenie psychológie osobnosti/.

Celkovo spolupráca s vedeckými inštitúciami socialistických krajín prešla väčšinou do fázy spoločného riešenia konkrétnych projektov.

Prijatie: ZSSR - 2, NDR - 2, MDR - 2.

2. Styky s nesocialistickými štátmi

Cesta A. Potašovej do Veľkej Británie umožnila získat prehľad o najnovších výskumoch v oblasti vzáhu pamäti a smenevej práce ako aj literatúru metodického charakteru .

3. Spolupráca s medzinárodnými organizáciami

a/ D. Kováč je členom edičnej komisie Medzinárodnej únie vedeckej psychológie a bol zvolený do Rady medzinárodného združenia pre výskum pozornosti^a výkonu.

4. Vedecké stretnutia

a/ Aktívna účasť J. Daniela na 20. medzinárodnom kongrese aplikovanej psychológie vo Veľkej Británii / ako jediného psychológa z ČSSR/ prispelo ku konfrontácii psychologických poznatkov u nás a v iných krajinách a k efektívnejšiemu využívaniu psychológie v našej spoločenskej praxi. Na 33. kongrese Nemeckej psychologickéj spoločnosti v Mainz /NSR/ sa zúčastnil D. Kováč, kde získal prehľad o aktuálnych aktivitách v základnom psychologickom výskume v nemecky hovoriacich zemích.

Prostredníctvom Min. školstva SSR sa A. Uherík zúčastnil na medzinárodnej konferencii o výchove a vzdelávaní nepočujúcich detí /Arlagen, NSR/.

VI. Práca s kádrami, výchova vedeckých pracovníkov a spolupráca s vysokými školami

1. Plnenie plánu prípravy kádrov

a/ Ideovo-politické vzdelávanie sa uskutočňovalo v stre-

nických formách / D. Kováč - uskutočnil dvojročný filozoficko-metodologický seminár DPV MV KSS, J. Müllner navštevoval večernú stranícku školu. / Väčšina členov strany vykonávala lektorskú činnosť pri rôznych straníckych orgánoch, jedná sa o pravidelné školenia v rámci KOK a SZM.

b/ Pre získanie hodnosti doktora vied pripravila O. Halmiová prácu "Interfunkčné aspekty pamäťovej činnosti".

Uskutočnili sa plánované obhajoby dvoch kandidátskych prác / G. Horkevič - prepracovania pôvodného textu; J. Müllner - predĺženie terénneho výskumu/.

Za samostatného vedeckého pracovníka II. a bol preradený I. Ruisel.

2. J. Daniel obdržal zlatú čestnú plaketu L. Štúra za zásluhy v spoločenských vedách, O. Halmiová, M. Strišenec dostali striebornú čestnú plaketu L. Štúra za zásluhy v spoločenských vedách.

Ďalej J. Danielovi bola udelená medaila Slov. Liter. fondu, plaketa Výsk. ústavu mechanizácie a automatizácie v Novom Meste nad Váhom a cena VK SAV.

K. Jarabková dostala čestné uznanie za výchovnú a politicko - organizačnú činnosť v Socialistickej akadémii.

I. Šípčák obdržal čestné uznanie ako lektor MV / KSS.

3. Uskutočnená a popularizačná činnosť / spolu 52 príspevkov/

4. Uskutočnená vedecká činnosť / 6 príspevkov/

5. Uskutočnila sa periodická skúška 10 vedeckých pracovníkov, kde sa ukázalo primerané plnenie dŕoh uložených v osobných plánoch pracovníkov.

6. Pri výchovnej vedeckých pracovníkov / 1 interaj aspirant, 12 externých aspirantov, 5 vo vedeckej príprave/ sa postupovalo podľa schválených individuálnych, resp. osobných plánov s tým, že sa dôraz kladol na riešenie dŕohy ŠPZV a zvládnutie teoreticko - metodologických prístupov psychológie s marxistickou orientáciou.

T. r. úspešne obhájilo prácu 6 aspirantov / 2 interní, 4 externí/.

7. V ústave súbleti školitelis, z toho traja MrSc. / D. Kováč, I. Šipoš, A. Uherik/ a traja CSc. / J. Daniel, M. Striženec, O. Holmiová/. Všetci sú zaradení do kvalifikačného stupňa I. Vekové zloženie: modv 90 - 95 r. - piati; nad 60 r. 1. príspevky z V. stretnutia psychologov podunajských krajín

8. uskutočneného v Rostove /ZSSR/.

9. Spolupráca so vysokými školami v oblasti výchovy a/ ktoré predstavujú výstup základného výskumu pre aplikovaný ba/ člen komisie pre praktickú činnosť v psychológii.

bb/ traja členovia komisie pre štátné záverečné skúšky úste- / J. Daniel, E. Šebej, I. Šipoš/

bc/ Pedagogická činnosť: 4 členovia komisie pre obhajoby kan- didátskych prác, 2 prednášateľia na diaľkovom a postgra- duálnom štúdiu, 5 posudkov kandidátskych diplomových prác,

VIII. Kurikulárna činnosť
7 posudkov postgraduálnych prác, 3 posudky monografií a 1. záverečných správ.

ca/ Na ústave pôsobí 6 študentských vedeckých síl, ktoré sú zspežené tak do konkrétnych výskumných úloh ako aj dal- sích prác/bibliografii, v yhodnocovanie údajov/.

cb/ dva ja poúčiaci sa zúčastnili prázdninovej praxe. cc/ -lávecej sústavy.

2. Angažované a populárizovačá činnosť /spolu 52 príspevkov/

VII. Edičná činnosť
kontrovala v Neďelnej Pravde / 6 príspevkov/,

Čs. rozhlas /5/, ďalej to boli Novosti vedy a techniky la/ Vo vydavateľstve Nauka v Moskve vyšla kolektívna monogra- fia psychologičeskie issledovenija poznavatelnye pro- cesov i ličnost - red. D. Kováč, M.F. Lomov, F. Pataki, A. Beljajevs- ktorá predstavuje integrovaný výstup najdô- ležitejších výsledkov medzinárodnej zmluvnej spolupráce Ústavu a kper. psychologie SAV s Psychologickým ústavom A, v ZSSR a Psychologickým ústavom MAV v 6.5/RP. efektívnosti pôsobenia 1.

3. Spolupráca so Socialistickou akadémiou prebiehala v dvoch smeroch. Dva ja pracovníci zastávali významné funkcie v

V rámci spolupráce so školstvom vyšla učebnica "Inženýr-
ska psychologie" /SPN, Praha/, kde spoluautorom je M. Stríže-
nec.

b/ Vyšli ďalšie 4 čísla medzinárodného časopisu Studia psy-
chologica, pričom dvojčíslo 3-4 prináša najvýznamnejšie
príspevky z V. stretnutia psychológov podunajských krajín
uskutočneného v Rostove /ZSSR/.

Pokračovalo sa vo vydávaní Správ ÚEP SAV /22 čísiel/,
ktoré predstavujú výstup základného výskumu pre aplikovaný
výskum a odbornú praktickú činnosť v psychológii.

c/ Publikované pôvodné časopisecké štúdie pracovníkov ústa-
vu uvádzame v prílohe.

2./

VIII. Kultúrno - politická a vedeckopopularizačná činnosť

1. V spolupráci so Slovenskou psychologickou spoločnosťou
sa uskutočnilo 19. plenárne zasadnutie SPS, venované
25. výročiu SNP, na ktorom pracovníci ústavu prispeli aj
k odbornej časti zameranej na uplatňovanie psychológie
pri realizácii dokumentu o ďalšom rozvoji čs. výchovnovzde-
lávej sústavy.
2. Angažované a populárizačná činnosť /spolu 52 príspevkov/
sa koncentrovala v Neďelnej Pravde / 6 príspevkov/,
Čs. rozhlas /5/, ďalej to boli Novosti vedy a techniky
/5/, Ľuď /4/, Dom politickej výchovy MV KSS /4/, Čs. te-
levízia /2/, Nové slovo /2/, Práca /2/, Elektron/3/, PAS
/2/. Rodina a škola /2/, Čs. film, Smena na neďelu, Zdra-
vie, Slovnafár, Funkcionárka ako i prednášky pre Socia-
listickú akadémiu, SZŽ, ČSVTS a pod. Tématicky prevažova-
li otázky poznávacích procesov osobnosti, záťaž, sprá-
vania vodiča, laterálnej preferencie, psychológie práce,
efektívnosti pôsobenia ^{lektorov} a i.
3. Spolupráca so Socialistickou akadémiou prebiehala v dvoch
smeroch. Dveja pracovníci zastávali významné funkcie v

5. Mestskom výbore SAK a viacerí pracovníci predniesli spolu 7 prednášok. S ČSVTS sa spolupracovalo pri odbornom zabezpečení dvoch podujatí zameraných na bezpečnosť práce a výmenu podnikových psychologov.

IX. Plnenie regionálnych úloh

1. Osvedčená skúsenosť s plánmi pracovníkov na ročné obdobie viedla k zavedeniu jednotných formulárov plánovacích námkov, v ktorých sa plánovacie minimum ako aj ostatné aktivity umožňujú hodnotiť za polročné obdobie. Domnievame sa, že tento spôsob sa osvedčil a mohol by mať širšie uplatnenie.

X. Rozvoj pracovnej iniciatívy

1. Iniciatíva bola zameraná na ďalšie skvalitňovanie technicko-výskumných úloh ústavu, a to pokiaľ ide o vlastnú výskumnú činnosť.
2. Princíp spojenej vedy so spoločenskou praxou spočíval najmä v poskytnutí odborných a popularizačných materiálov.
3. Aplikovanému výskumu, rutinatej psychologickému praxi i širšej verejnosti / Psychologické aspekty v učebniciach ZŠ, popularizácia poznatkov o pamäti, učení, lateralite, 2 /.
4. Princípom expertízy / plnenie úloh príslušných /.
5. Súťažilo sa v rámci konutia "Každý socialisticky" v skupinovo-vedeckých pracovníkov /9/ a odborných pracovníkov /13/. Individuálne záväzky prijalo 29 pracovníkov a okrem toho 3 kolektívne záväzky. Pri dvoch záväzkoch išlo o kolektív mladších pracovníkov, ktoré sa prihlásili do súťaže ESP / ich ustanovenie nebolo zatiaľ nadriadenými odborovými orgánmi potvrdené /. Tretí kolektívny záväzok / technické asistentky / sa týkal distribúcie ukážkových čísiel časopisu do zahraničia a rôznych organizačných prác. Všetky záväzky boli splnené.
6. Socialistické záväzky z oblasti spolupráce so socialistickými štátmi sa týkali užšieho využitia poznatkov získaných pri zahraničných študijných cestách a súdružsko-príateľskej starostlivosti o zahraničných hostí.

5. Podiel pracovnej iniciatívy na zlepšovaní pracovného prostredia sa prejavil pri upratovaní ústavných priestorov po maľovaní a prietbežne pri upratovaní pivničných a skladových priestorov /520 brigádnických hodín/.

Z Á V E R Y

1. Ukazuje sa potrebným završiť poltu etapu päťročného plánu vedeckovýskumnej činnosti ústavu v r. 1983 nielen správou o plnení cieľov úlohy a etapovou správou, ale aj publikovaním prehľadových a analytických príspevkov k riešeniu jednotlivých tém v periodickej tlači.
2. Dobelednejšie ako doposiaľ treba rozvíjať psychologickú špecifickosť všetkej odbornej práce v súlade s osvedčenými metodologickými princípmi pri súčasnom zvyšovaní interdisciplinárnej spolupráce a rozvíjaní marxistickej teórie psychologických vied.
3. Systematicky sa pripravovať na II. medzinárodnú konferenciu o poznávacích procesoch a osobnosti /1984/ nielen organizačne ale aj ideovo - odborne.
4. Ďalej skadlitňovať ideovo-odborne vedenie pracovníkov a v ťažkých pracovných podmienkach ústavu bezvýhradne dodržiavať pracovnú disciplínu.
5. Prehľbovať systémy rozloženia celoustavnych úloh prihľadajúc na schopnosti, spôsobilosti a kapacity pracovníkov a v súvisi s novým funkčným obdobím ústredných orgánov SAV zvýšiť podiel pracovníkov na riadení ďalšieho rozvoje ústavu.

Oronj

P R Í L O H A

- Zoznam pôvodných publikovaných prác
1. časť
- Kováč, B., s fyzickej záťaže. Psychologica XLVI -
 Časopisecké štúdie - XXVII, Bratislava, 1982, s. 209 - 223.
- Daniel, J., s
- Arbet, L., Pamätový dotazník - metodika. Správy ÚEP
 SAV, 1982, č. 413 SAV, 1982, č. 407.
- Árochová, O., s
 Svaz medzi reznymi urovnjami memoričes-
 kých obrsbotki informácii u detej. s
 Studia psychol., 24, 1982, č. 2, in a load
 s. 127 - 136. Studia psychol., 24, 1982,
- Árochová, O., Testy psycholingvistickej schopnosti.
 Ficková, Z., Správy ÚEP SAV, 1982, č. 401 ich vypracová-
 Biro, V., Niekoľko poznámok k psychofyziologickej
 Halmiová, O., metodológii.
 tábová A., Správy ÚEP SAV, 1982, č. 414 Gessell-
 Daniel, J., Effect of circadian rhythms on performen-
 ce in STM in a field experiment. Abstracts
 of 20th Int. Congress of Appl. Psych. Edinsturg,
 Halmiová, O., 1982, s. 340 as and activation level.
- Daniel, J., Vplyv zaťaženia na spoľahlivosť pracovného
 Halmiová, O., výkonu, v: Ľudský činiteľ v bezpečnosti ľud.
 tábová, A., práci a prevádzkovej istote, Zborník DT,
 Halmiová, O., Bratislava, 1982, s. 90 - 101. Individualnej
 Daniel, J., Ser- činnosti. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 397.
- mány I., G., Niektoré vzťahy medzi všeobecnou a inžinierskou
 Kováč, B., J. psychologiou, Psych. v ekon. praxi, XVII.
 Hart, V. Porcel, 1982, č. 1, s. 15 - 19 403.
- Daniel, J., Pots- Problémy lateralit u detí v porovnaní
 šová A., Vplyv cirkediánnych rytmov na výkon psycholo-
 Kováč, B., v KDP. v: Nové výskumy v psychológii práce,
 Sdruay z konf. ČSPS Brno, 1982, s. 4 - 5.
- Daniel, J., L., Stress and coping processes, In: Bachmann,
 Kováč, B., Udris I. /Eds/ Stress and mental load.
 Jariečková, E., DVV, Berlin, 1980, s. 104 - 107.
 rnych rozdielov v porovnaní kapacitách
 dieťaťa. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 404.

Daniel, J., Sarná- individualne dielny gerontologickej psychológie.
ny, I., Príspevok k diagnostike psychickej
Kováč, D., a fyzickej záťaže. Psychologica XXVI -
- XXVII, Bratislava, 1982, s. 209 - 223.

Daniel, J., Páb- In: Sims, R. - R. J. Rosenzweig /eds./,
ry, R., Reliabilita Stroopovho testu interferen-
cia, Správy ÚEP SAV, 1982, č. 407.

Ficková, E., De- operations. Fischer - Elavler / North
niel, J., Relationship between performance and
activation level of operators in a load
Kováč, D., experiment. Studia psychol. 24, 1982,
č. 2, s. 115 - 125.

Ficková, E., Druhý rešerši a postup pri ich vypracová-
vaní. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 415.

Halmiová, O., Po- to psychologists /summary/. Studia
tašová A., Bedeutung der Kategorie der Gesell-
Kováč, D., schaftlichen Wechselwirkung in der Er-
forschung einiger kognitiver Prozesse,
Stud. psychol. 24, 1982, č. 2, s. 82 - 93.

Halmiová, O., Še- Memory tasks and activation level. 1980
Kováč, E., Stud. psychol, 24, 1982, č. 1, s. 47 - 54.

Halmiová, O., Po- Memory and an interaction paradigm. Stud.
tašová, A., Psychol, 24, 1982, č. 303.

Halmiová, O., Pamäťová stratégia v styku s individuálnou
činnosťou. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 397.

Horkovič, O., Štandardizované psychologické metódy na vy-
Kováč, D., J. Lin- šetrenie laterálnej preferencie - II. Sprá-
bart, T. Pardel, vy ÚEP SAV, 1982, č. 403.

Jariabková, K., Problémy lateralitity u detí v poradenstvej
praxi. v: 25 rokov pedagogickej - psycholo-
Kováč, D., gickej starostlivosti o deti a mládež.
Bratislava, 1982, s. 69 - 79.

Jariabková, K., Vývin lateralitity. Čs. psychol., 26, 1982,
Kováč, D., č. 6, s. 597 - 605.

Jariabková, K., Dichotický experiment vo výskume laterál-
nych rozdielov v poznávacích kapacitách
dieťaťa. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 404.

- Kostolenský, R., Aktuálne úlohy gerontologickej psychológie. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 416.
- Kováč, D., Interaction in paired systems and the problem of dominance. In: Sinz, R. - M.R. Rosenzweig /eds./, 1982, Psychophysiology 1980. Memory, motivation and event related potentials in mental operations. Fischer - Elsevier / North Holland Biomedical Press, Jena 1982, s. 245 - 248.
- Plichtová, J., Vzájomodajstvijs v párných systémoch i problémy dominovaníja. Psychol. žurn., 1. 1982, č. 6, s. 45 - 49.
- Kováč, D., Paired systems in man: a neglected challenge to psychologists /Summary/. Studia psychol., 24, 1982, č. 3-4, s. 307 - 308.
- Kováč, D., Experimenting in psychology or psychological experimentation? Studia psychol., 24, 1982, č. 3-4, s. 293 - 300.
- Kováč, D., Psychológia v Československu: 1976 - 1980. Čs. Psychol., XXVI, 1982, č. 2, s. 101-114.
- Kováč, D., Psychologické experimentovanie kedysi a dnes. Čs. Psychol., XXVI, 1982, č. 3, s. 205-213.
- Kováč, D., Konfrontácie k psychoregulačnému experimentu s pamäťou. Psychologica, XXVI - XXVII, 1982, s. 77 - 94.
- Kováč, D., J. Linhart, T. Pardel, The most significant results of psychological research in the ČSSR during the 6th Five Year Period. Studia psychol., 24, 1982, č. 1, s. 29-36.
- Kováč, D., Čo má a čo nemá byť vo vedeckej práci: Príj. Najprv treba názov. Správy ÚEP SAV, 1982, č. 409

- Markuš, A., Two different imagery instructions and the probability of word recall. *Studia psychol.*, 22, 1982, č. 2, s. 137-143.
- Markuš, A., Fokus o použití přístrojové metodiky při výskume pamětových představ. *Správy Ú UEP SAV*, 1982, č. 405.
- Müllner, J., Reflexivnost - impulzivnost: dimenzia kognitívneho štýlu a jej potenciálne regulačné účinky. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 402.
- Plichtová, J., Metódy skúmania metalingvistického vývinu detí. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 398.
- Prekopčáková, A., Kódovanie informácie. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 424.
- Potašová, A., Mentálne zobrazovanie. *Čas. psychol.* 26, 1982, s. 21.
- Halmiová, O., Share of personality traits in the effectiveness of social interaction. Abstract of papers. The 4th Prague Inter. Conference, July 6-9, 1982, Praha, s. 21.
- Potašová, A., Kognitívna psychológia - prínosy a obmedzenia. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 408.
- Pufflerová, Š., Spolupráca psychológa a programátora pri využití počítačovej techniky. v: *Metodologické problémy psychológie*, 1982, s. 36.
- Farkaš, G., Stabilita reflexivnosti - impulivity ako osobnostnej vlastnosti. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 418.
- Rosová, V., Aplikácia kognitívnej psychológie. *Správy UEP SAV*, 1982, č. 419.
- Ruisel, I., Trevožnosť i pozývateľnosť preceay. *Studia psychol.*, 24, 1982, č. 1., s. 5-16.
- Ruisel, I., Müllner, J., DOPEN, osobnostný dotazník na meranie psychotizmu, extra - introverzie, neurotizmu. *Psychodiagnostické a didaktické testy*, Bratislava 1982, s. 92.
- Šerák, A., K niektorým metodologickým otázkám výskumu psychosomatických ochorení. *Správy UEP SAV*, č. 417

- Ruisel, J., Noše skúsenosti s použitím Dotazníka procesov učenia /ILP/. Správy UEP SAV, 1982, č. 420
- Ruiselová, E.,
- Parkaš, G., O teórii katastrof a možnostiach jej aplikácie v psychológii. I. - II. Správy UEP SAV, 1982, č. 411 - 412.
- Sarmány, J., Perceptual style and visual phoria. *Studia psychol.*, 24, 1982, č. 1, s. 77 - 79.
- Sarmány, J., Použitelnosť metód na meranie kognitívneho štýlu v dimenzii závislosť a nezávislosť od poľa. Správy UEP SAV, 1982, č. 406.
- Sládeková, Ľ., Použitie metodiky odhadu času v zmenovej práci. Správy UEP SAV, 1982, č. 422
- Strišenec, M., Mentálne zobrazenie. *Čs. psychol.* 26, 1982, č. 6, s. 534 - 546.
- Strišenec, M.,
- Ruiselová, E., Systémový prístup k skúmaniu niektorých poznávacích procesov. *Filozofia*, 37, 1982, č. 4,
- Strišenec, M.,
- Sigmund, J., Kubalák, M., Spolupráca psychológa a programátora pri využívaní výpočtovej techniky. v: *Metodologické problémy psychológov a podnikovej praxe*. Dom techniky, Bratislava, 1982, s. 132-136.
- Strišenec, M., Myšlienková činnosť pri diagnostikovaní porúch systému. Správy UEP SAV, 1982, č. 399
- Šipoš, I., RT's to colors and their names with a manual and a voice key. *Studia psychologica*, 24, 1982, č. 2, s. 107 - 114.
- Šipoš, I., K taxenómii niektorých slovenských frazeologizmov. Správy UEP SAV, 1982, č. 423.
- Štukovská, M., Použitie matematicko - štatistických metód v medzinárodných psychologických periodikách. Správy UEP SAV, 1982, č. 410.
- Uherík, A., K niektorým metodologickým otázkám výskumu psychosomatických ochorení. Správy UEP SAV, č. 417

- Uherík, A., Diagnosis of the regulatory functions in man. In: Abstracts of papers 4 th Prague Conference on Psychological development, learning and personality formation, Prague 6 - 9.7.1982, s. 186.
- Uherík, A., Objectifying the regulatory processes in man. Biological Psychology, 1982,
- Valter, V., The lower threshold and its analytical expression. In: Geisler, H.G., Petzold, F., /Eds./ Psychophysical judgment and the process of perception. DVW, Berlin, 1982, s. 164-169.
- Valter, V., Metastický model autoregulačnej psychofyziologickej funkcie. III. Správy UEP SAV, 1982, č. 421
- Zápotočná, O., Metódy merania prece - Tavej orientácie. Správy UEP SAV, 1982, č. 407.